

POSTANOWIENIE

Dnia 9 marca 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Krzysztof Staryk

w sprawie z odwołania C. S.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w S.

o prawo do emerytury,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 9 marca 2021 r.,

na skutek skargi kasacyjnej odwołującego się od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 7 listopada 2019 r., sygn. akt III AUa (...),

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. nie obciąża odwołującego się kosztami pełnomocnika organu rentowego w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

W wyroku z dnia 7 listopada 2019 r., sygn. akt III AUa (...), Sąd Apelacyjny w (...) – w sprawie z odwołania C. S. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w S. – oddalił apelację ubezpieczonego od wyroku Sądu Okręgowego – Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w S. z dnia 16 maja 2019 r., sygn. akt VI U (...), w którym Sąd Okręgowy oddalił odwołania C. S. od decyzji organu rentowego z dnia 18 września 2018 r., w której odmówiono odwołującemu się przyznania prawa do emerytury, ponieważ udowodnił on jedynie 17 lat, 10 miesięcy i 21 dni okresów składkowych zamiast wymaganych przepisami prawa 25 lat.

Powyższy wyrok Sądu Apelacyjnego odwołujący się zaskarżył skargą kasacyjną. W uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania

wskazał, że: „1. W sprawie występuje istotne zagadnienie prawne polegające na konieczności odniesienia się do tego, czy brak przyznania osobie jaką jest Pan C. S., która przepracowała wiele lat na podstawie umowy o pracę, ale nie posiada wypracowanych 25 lat pracy, stanowi naruszenie prawa do zabezpieczenia, zawartego w Konstytucji RP, 2. Istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości albowiem zachodzi wątpliwość czy w przypadku braku możliwości wykazania przez Pana C. S. 25 lat pracy istnieje możliwość zastosowania art. 5 kc ewentualnie przyznania świadczenia w zmniejszonej proporcjonalnie wysokości ewentualnie zaliczenie do stażu pracy okresu pobierania stałej renty socjalnej z GOPS w sytuacji gdy osoba ubiegająca się o świadczenie jest osobą schorowaną, osobą starszą, nie mającą możliwości fizycznie podjęcia pracy zarobkowej, osobą niepełnosprawną, mającą problemy z poruszaniem się, w sytuacji gdy Prezes ZUS odmówił prawa do świadczenia w drodze wyjątku, a Rzecznik Praw Obywatelskich pouczył o możliwości skierowania skargi kasacyjnej”. Autorka skargi wskazała, że sytuacja skarżącego rodzi uzasadnione „pytanie prawne, czy obywatel RP, który przepracował prawie 18 lat w pełnym wymiarze czasu pracy, a nie może uzyskać żadnego świadczenia natomiast nie ma możliwości podjęcia pracy z uwagi na wiek, stan zdrowia i niepełnosprawność może zasadnie podnosić zarzut iż naruszone zostało wobec niego prawo do zabezpieczenia, gwarantowane Konstytucją RP.”.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną organ rentowy wniósł o: - odmowę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, ewentualnie, w przypadku przyjęcia skargi do rozpoznania, o oddalenie skargi kasacyjnej ubezpieczonego w całości; w każdym przypadku o zasądzenie od ubezpieczonego na rzecz pozwanego kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna wnioskodawcy nie kwalifikuje się do przyjęcia jej do merytorycznego rozpoznania. Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów,

zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. W związku z tym wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w powołanym przepisie, a jego uzasadnienie zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy.

Wniesiona w sprawie skarga kasacyjna zawiera wniosek o przyjęcie jej do rozpoznania uzasadniony w ten sposób, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.) oraz istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości (art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.). Nie można jednak uznać, że skarżący wykazał istnienie przesłanek przyjęcia skargi do rozpoznania określonych w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c.

W świetle utrwalonego już orzecznictwa Sądu Najwyższego dotyczącego przyczyny przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., przedstawienie okoliczności uzasadniających rozpoznanie skargi kasacyjnej ze względu na występujące w sprawie istotne zagadnienie prawne polega na sformułowaniu samego zagadnienia wraz ze wskazaniem konkretnego przepisu prawa, na tle którego to zagadnienie występuje oraz wskazaniu argumentów prawnych, które prowadzą do rozbieżnych ocen prawnych, w tym także na sformułowaniu własnego stanowiska przez skarżącego. Wywód ten powinien być zbliżony do tego, jaki jest przyjęty przy przedstawianiu zagadnienia prawnego przez sąd odwoławczy na podstawie art. 390 k.p.c. (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 9 maja 2006 r., V CSK 75/06, LEX nr 1102817). Analogicznie należy traktować wymogi konstrukcyjne samego zagadnienia prawnego, formułowanego w ramach przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., oraz jego związek ze sprawą i skargą kasacyjną, która miałaby zostać rozpoznana przez Sąd Najwyższy. Zagadnienie prawne powinno: 1) być sformułowane w oparciu o okoliczności mieszczące się w stanie faktycznym sprawy wynikającym z dokonanych przez sąd ustaleń (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 7 czerwca 2001 r., III CZP 33/01, LEX nr 52571); 2) być przedstawione w sposób ogólny i abstrakcyjny tak, aby umożliwić Sądowi Najwyższemu udzielenie uniwersalnej odpowiedzi, niesprowadzającej się do samej subsumcji i rozstrzygnięcia

konkretnego sporu (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 15 października 2002 r., III CZP 66/02, LEX nr 57240; z dnia 22 października 2002 r., III CZP 64/02, LEX nr 77033 i z dnia 5 grudnia 2008 r., III CZP 119/08, LEX nr 478179); 3) pozostawać w związku z rozpoznawaną sprawą (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 13 lipca 2007 r., III CSK 180/07, LEX nr 864002; z dnia 22 listopada 2007 r., I CSK 326/07, LEX nr 560504) i 4) dotyczyć zagadnienia budzącego rzeczywiście istotne (poważne) wątpliwości. Istotność zagadnienia prawnego konkretyzuje się zaś w tym, że w danej sprawie występuje zagadnienie prawne mające znaczenie dla rozwoju prawa i praktyki sądowej. Wymóg ten jest uzasadniony publicznymi celami rozpoznania przez Sąd Najwyższy skargi kasacyjnej (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 25 października 2007 r., V CSK 356/07, LEX nr 621243). Ograniczenie się przez skarżącego do pytania nie jest wystarczającym określeniem zagadnienia prawnego, jeżeli zagadnienie prawne nie zostało przedstawione bez odniesienia się do ogólnych problemów interpretacyjnych (postanowienie Sądu Najwyższego z 25 lutego 2008 r., I UK 332/07, LEX nr 452451).

Zgodnie z dotychczasowym orzecnictwem Sądu Najwyższego skarżący – opierając wniosek o przyjęcie jego skargi do rozpoznania na przyczynie przyjęcia skargi określonej w przepisie art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. – powinien określić, które przepisy wymagają wykładni, ale także wskazać, na czym polegają poważne wątpliwości związane ze stosowaniem tych przepisów wraz z podaniem doktrynalnego lub orzeczniczego źródła tych wątpliwości (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, Biuletyn SN 2002 nr 7, s. 10). Konieczne jest opisanie tych wątpliwości, wskazanie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen prawnych, a także przedstawienie własnej propozycji interpretacyjnej (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 3 listopada 2003 r., II UK 184/03, z dnia 22 czerwca 2004 r., III UK 103/04, czy też z dnia 17 grudnia 2007 r., I PK 233/07, OSNP 2009 nr 3-4, poz. 43). Jeżeli zaś skarżący powołuje się na rozbieżności w orzecnictwie sądowym, to zobowiązany jest przytoczyć te rozbieżne orzeczenia Sądów, przy czym musi wykazać, że występująca w nich rozbieżność ma swoje źródło w różnej wykładni przepisu albo wykazać, że wykładnia dokonana przez Sąd drugiej instancji sprzeczna jest z

jednolitym stanowiskiem doktryny lub orzecznictwa Sądu Najwyższego (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 19 marca 2008 r., II CSK 21/08, LEX nr 794605). Chodzi przy tym o rozbieżności w wykładni przepisu prawa, a nie o rozbieżności w jego zastosowaniu. Ponadto, ze względu na publiczne cele, jakie ma do spełnienia rozpoznanie przez Sąd Najwyższy skargi kasacyjnej, skarżący powinien także wykazać celowość dokonania wykładni przepisu przez Sąd Najwyższy ze względu na potrzeby praktyki sądowej (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 19 października 2012 r., III SK 15/12, LEX nr 1228636 oraz z dnia 19 października 2012 r., III SK 13/12, LEX nr 1228618).

Uwzględniając przedstawione założenia interpretacyjne należy stwierdzić, że autorka rozpatrywanej skargi kasacyjnej nie przedstawiła ani istotnego zagadnienia prawnego sprawy w rozumieniu przepisu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. ani też potrzeby wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.). Przede wszystkim uzasadnienie wniosku – w swojej konstrukcji – zostało ograniczone do postawienia ogólnikowych pytań, bez powiązania sygnalizowanych kwestii z odpowiednią juretryczną argumentacją, którą autorka skargi wykazałaby, że w sprawie rzeczywiście występują przyczyny przyjęcia skargi do rozpoznania określone w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c.

W uzasadnieniu wniosku nie uwzględnia się stanowiska zaskarżonego wyroku Sądu drugiej instancji w zakresie oceny spornej w sprawie kwestii w tym zasadniczego ustalenia, że wnioskodawca udowodnił łącznie 17 lat, 10 miesięcy i 21 dni ogólnego stażu ubezpieczeniowego. Sąd drugiej instancji podzielił stanowisko wyroku Sądu pierwszej instancji, że wnioskodawca nie spełnił przesłanek nabycia prawa do emerytury z uwagi na posiadanie zbyt krótkiego okresu ubezpieczenia tak na podstawie art. 27 jak i w oparciu o art. 184 ust. 1 i ust. 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Przedstawione w uzasadnieniu wniosku „zagadnienie” nie zostało powiązane w swojej konstrukcji z żadnym przepisem prawa określającym sygnalizowaną kwestię. Z kolei sugerowana potrzeba wykładni przepisu art. 5 k.c. nie uwzględnia orzecznictwa Sądu Najwyższego w zakresie analizy interpretacyjnej powołanego

przepisu. W uzasadnieniu wyroku z dnia 24 września 2020 r., III UK 38/19, LEX nr 3080366, Sąd Najwyższy stwierdził, że stosowanie przepisów prawa ubezpieczeń społecznych nie jest recenzowane przez zasady współżycia społecznego. Prawo to ma właściwości publicznoprawne i stanowi autonomiczną gałąź prawną. Oznacza to, że przepisy prawa cywilnego mogą kształtować sytuację prawną ubezpieczonych tylko w granicach zakreślonych przez prawo ubezpieczeń społecznych; stosowanie art. 5 k.c. z upoważnienia takiego nie korzysta.

Autorka skargi – w uzasadnieniu wniosku – nie przedstawiła przekonującej argumentacji polemicznej, którą wykazałaby istnienie przyczyn przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania określonych w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c.

Stwierdzając, że nie zachodzą przyczyny przyjęcia skargi, określone w art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy postanowił zgodnie z art. 398⁹ § 2 k.p.c. (pkt 1.). Rozstrzygnięcie zawarte w pkt 2. niniejszego postanowienia ma podstawę w art. 102 k.p.c.